

VERDI
WAGNER

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

ERKEL
SZÍNHÁZ
THEATRE

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Richard Wagner

A bolygó hollandi

Opera egy felvonásban, német nyelven
(ősváltozat, 1841)

Előadások ▶ 2014. március 26. | 28. | 30. | április 1. | 3. | 5.

Rendező ▶ Szikora János
Díszlettervező ▶ Szendrényi Éva
Jelmeztervező ▶ Berzsenyi Krisztina
Karmester ▶ Axel Kober | Kovács János

Bretz Gábor | Lukács Gyöngyi | Fekete Attila | Kálmándi Mihály
Palerdi András | Rálik Szilvia | Corey Bix | Perencz Béla

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

Beköszöntő

Verdi és Wagner rajongóihoz!

Mi most egymás szemébe nézünk.

Bár tudjuk, a XIX. század két legnagyobb operaszerzője került a találkozást, egyetlen alkalommal tartózkodtak csak azonos négyzetkilométeren, Velencében – és akkor se néztek egymás szemébe. Mintha két *annyira* más világ volna az övék! De lássuk csak!

Miközben a parasztyerek Verdit alig tanították, a zilált családi háttérű Wagner alig hagyta, hogy tanítsa bárki. Két autodidakta zseni, ez tehát egyezik. Verdi neve maga a forradalom – Wagner pedig maga is forradalmár. Itt sincs különbség.

Verdi ír mindenkinek darabot, Rómának és Szentpétervárnak is – Wagner dettó, és mindkettejüket megizzasztja Párizs, amely mindig mást akar, mint az eredeti partitúra. Nahát!

Verdi korai műveiből nem következik az *Otello* és a *Falstaff* csodája – aha, viszont Wagner ifjúkori Columbus-nyitányában már ott pompáz a *Walkür!* Megvan! Az életen át tartó művészi homogenitás! Dehogyan van. *A Bolygó hollandi* Senta- vagy Daland-áriájának mi köze volna Guntherhez vagy Erdához? Wagner is kaméleon, miként Verdi, akit nem tudsz rajta kapni, mindig mást mutat, s amikor mégis elcsúszol: kinövekeddi magát valamiféle új minőségbe.

Hagyjuk is. Megférnek ők békésen az Opera ormán, illő magasan – s most már a Borváros pincéjében, a megértés illő mélységében is. A Magyar Állami Operaház pedig nem tett mást a hosszú, kétszezonos, dupla bicentenáriumot hozó jubileumi esztendőben, semmint mindkét oszlopára támaszkodott.

Hogy miképp? Kivételesen azt mondom, amit e két ikon kapcsán sose tennék: lapozzunk!

Ókovács Szilveszter
főigazgató

Fotó: Emmer László

3 VERDI ÉS WAGNER RAJONGÓIHOZ!
Ókovács Szilveszter beköszöntője

6 SZOBROK, BOROK, VENDÉGSÉG
Az Opera a Borvárosban

8 BEMUTATÓK, ÚJRAÉRTELMEZÉSEK
Válogatás az év premierjeinek sajtóvisszhangjából

18 REPERTOÁR-ELŐADÁSOK

22 KÜLÖNLEGES ESEMÉNYEK

26 DALBAN, TÁNCBAN
Balett- és kamarazenei előadások, mesterkurzusok

29 ÉNEK-ZENEKARI NYÁR

31 VERDI A TÁVOL-KELETEN
Részletek Ókovács Szilveszter útiblogjából

VERDI WAGNER

FELELŐS KIADÓ:
KIADVÁNYKONCEPCIÓ:

Ókovács Szilveszter főigazgató
dr. Turkovics Monika
marketing- és kommunikációs igazgató
Mesterházi Gábor

ÍRTA ÉS SZERKESZTETTE:

ARCULAT:
NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:
NYOMDA:

Mátai és Végh Kreatív Műhely
Mátai és Végh Kreatív Műhely
Keskeny és Társai 2001 Kft.

FOTÓK: Csibi Szilvia | Csillag Pál | Gábor Szilvia | Herman Péter | Nagy Attila | Tomas Opitz

Szobrok, borok, vendégség

Ha a hegy nem megy Mohamedhez, Mohamed megy a hegyhez. A mondásban rejlő bölcs belátás a művészetekre, ezen belül az operára is igaz lehet. Legalábbis ezt mutatja az Opera és a Budafok Borváros közt bontakozó együttműködés. (Verdi és Wagner pedig eleve Budafokon van.)

mint hogy a maga teljességében mutassa be a bor csodáját: együtt mindazzal a történelmi és kulturális hagyománnyal, amelytől elválaszthatatlan”, olvashatjuk a Borváros ars poeticáját. Az Opera pedig színvonalas kamarakoncertekhez és nyári előadásokhoz juthat és járulhat hozzá Budapest belterületén, de mégsem a központjában, ami az Opera ars poeticájával (minél többekhez eljuttatni, minél többekkel megszerettetni a műfajt) vág egybe.

Természetesen az említett szerzők szobra van Budafokon, hiszen mindig is ott volt. A „mindig is” jelen esetben azt jelenti, hogy amióta elkészült. Ez persze bronzszobrok esetében nem percre vagy akár napra megadható dátum. A budafoki Pogáts István Verdi és Wagner-szobráról van szó, melyek e sorok írásakor tekinthetők késznek. Ám a bronzszobor nem úgy készül, hogy a szobrász addig faragja a bronzot, míg ki nem kerekedik Wagner vagy Verdi portréja: a bronzot öntik, az öntéshez pedig kell egy öntőforma, mely gipszből készül. Az öntőforma eredeti belseje pedig agyagból formálódik, vagyis előbb elkészül egy agyagszobor, melyet folyékony (ám gyorsan szilárduló) gipszsel vonnak be, majd mikor kiszárad, a gipszet (mely két vagy több részből áll) egyszerűen szétszedik. Ezután még bőven akad utómunka a bronzszobron.

A bronzszobrok a világ legnagyobb tölthető hordója mellett fognak állni egy pincében. De mit keres Verdi és Wagner egy borospincében? Ha eláruljuk, hogy a pincéből – épp a

szobroknál – a Budafoki Kőszínház 6-800 fős nézőterére lehet jutni, már nem nehéz kitalálni, hogy mégiscsak lesz itt éneklés, operajátszás. A Kőszínházban ugyanis eddig is komoly meghívottak léptek fel, elsősorban nyaranta (hiszen a nevével ellentétben szabadtéri színházról van szó). De mivel a föld alatt is van egy 3,5 kilométeres pincerendszer, a Borváros, főutcájának pedig kiváló az akusztikája, elképzelhető, hogy ott egész évben lehet kamarakoncerteket rendezni. És mivel az Operaház elsődleges célja, hogy a művészetet minél többekhez eljuttassa, már csak össze kell kapcsolni a helyszínt és a szándékot.

Mindez persze nem jöhetne létre, ha a Borváros vezetője, Békési Imre nem lenne kultúrabarát és operarajongó maga is. Ráadásul a szó legnemesebb értelmében vett lokálpatrióta. Tervei közt szerepel, hogy további képzőművészeti alkotásokkal gazdagítsa a Borvárost, mely így több művészeti ág kedvelőinek látogatására számíthat. „A Záborszky Pince területén átadott Borváros nem kevesebbre vállalkozik,

A Verdi–Wagner-évforduló egyik záróeseményére, a december 16-i közös sajtótájékoztatóra elkészülő szobrok készítője, Pogáts István nem mellesleg maga is operakedvelő. Olyannyira, hogy fiatalon énekesnek készült, Posszert Emiliánál – Simándy József énekmesterénél – is tanult, de nagyobb tehetsége volt a képzőművészetekhez. Szakmáját tekintve bütordíszítő művész, de a mai napig szeret festeni, műtermében pedig sorakoznak a képzőművészeti albumok és a lemezek. Kertjében található egy két méternél magasabb mézskő, s van egy álma: szeretné, ha ebből elkészülhetne *A dal* című szobra, melynek kicsinyített mását fából több változatban is elkészítette. A szobor Pogáts István álmai szerint a Normafánál állna majd, emléket állítva Schödelené Klein Rozáliának, aki 1840-ben a *Normából* énekelte a vén bükkfa árnyékában, s innen ered a Normafa elnevezése. S bár a *Normát* se nem Verdi, se nem Wagner írta, a 173 évvel ezelőtti dalolás és a mostani, borvárosi együttműködés még sem áll egymástól oly távol – hiszen mindkét esetben „Mohamed ment a hegyhez”.

Bemutatók, újraértelmezések

Az Opera négy színpadi és egy koncertszerű Verdi-, illetve egy Wagner-bemutatóval tette emlékeztessé a nagyközönség számára a kettős bicentenáriumi, két Wagner-opera régebbi rendezését pedig újraértelmezte. A következőkben a kritikákból szemezgetünk.

A bolygó hollandi

...ebben a két és fél órás, szünet nélküli előadásban lenyűgöző teljesítményt nyújt a zenekar és a karmester, s Rálik Szilvia (Senta) és Kálmándi Mihály (a hollandi) hangja kellőképpen gyönyörködtető.
(Kovács Bálint, *Egyfelvonás.post.hu*)

○ THOMAS GAZHELLI

Szikora János rendezése jól átgondolt, szépen felépített ívet jár be a férfi és a nő kapcsolatának mélységeire fókuszálva. (...) Amiért mindenképp érdemes meghallgatni az előadást, az elsősorban a zenekar teljesítménye, amiben bizonyosan ott vannak Ralf Weikert karmester instrukciói, de amihez kellett a zenészek tudása is. (...) a kórus, különösen a férfikar kimagaslóan jól szólt.

(Kiss Eszter Veronika, *Magyar Nemzet*)

„Összegezve: az Operaház bicentenáriumi Bolygó hollandija színpadi megvalósításában kreatív és átgondolt, zenei teljesítményként tisztos törekvés és művészi erkölcs által uralt produkció, melynek hiányosságait a heroikus helytállás élménye ellensúlyozza.
(Csengery Kristóf, *Revizoronline.hu*)

„A sodró lendületű, mindvégig áradó és önkéntelenül is magával ragadó zene Ralf Weikert avatott vezényletével sokszor lenyűgöző, máskor finomságaival gyönyörködtető volt, a közel két és fél órás, szünet nélküli játékidő – bár Wagner esetében nem ismeretlen – nem jelentett problémát a közönségnek. Kimagaslóan teljesített az Énekar, igényes és terjedelmes számaikat összeszedetten, látható igyekezettel adták elő. A Fonódal és a Matrózda is szép teljesítménye volt az előadásnak. Külön dicséret illeti a férfikart a kissé fésületlen, de épp ezért bájos matróztáncért (koreográfus: Horváth Csaba).
(Fülöp Károly, *Opera-Világ.hu*)

○ RÁLIK SZILVIA, KÁLMÁNDI MIHÁLY

○ BRETZ GÁBOR

Ezt a hátborzongatóan fenséges előadást tulajdonképpen mindenkinek látnia kellene: a *kennereknek* és *liebhábereknek* azért, mert a mű eredeti verziójában olyan ízekre lelhetnek, amelyeket eddig aligha kóstoltak, a többieknek pedig, mert nagy műnagyszerű előadását élvezhetik.
(Bencsik Gábor, *Magyar Demokrata*)

Summázva tehát: énekeseink és zenekarunk, karmesterünk (karmestereink?) vannak egy olyan Wagner-előadáshoz, melyre büszkék lehetünk.
(Kolozsi László, Fidelity.hu)

○ COREY BRIX, RÁLIK SZILVIA

Győzött *A bolygó hollandi* sosem játszott ősváltozata a Magyar Állami Operaház színpadán, s nem csupán úgy, hogy a Férfi és Nő egymásra találásának apoteózisa megvalósult. Egy merész vállalkozás, amely alkalmas arra, hogy ismét Budapestre irányítsa a világ operabarátainak figyelmét, sejtetőleg felhívja a figyelmet arra is, hogy ha Wagner változtatott is később a zenedrámáján, ez az első kísérlete is méltó arra, hogy jelen legyen az operaszínpadokon és a lemezpiacon. A művészeket és hallgatókat fizikailag egyaránt megpróbáló produkció lenyűgözte a közönséget, amely hosszan tartó ünnepléssel hálálta meg az élményt.
(Muzsai András, Infovilág.hu)

Parsifal

Az este legnagyobb szenzációja Eric Halfvarson volt Gurnemanz szerepében. Az amerikai basszus igazi világsztár, akit a Wagner-napok jóvoltából a budapesti operaszeretők is ismernek és kedvelnek, ám ezúttal elég későn és nem túl nagy hírveréssel került az előadásba; talán ennek is köszönhető, hogy a közönség, legalábbis számát illetően, nem tanúsított olyan érdeklődést, mint ami egy ilyen kaliberű művész számára kijárt volna. Pedig Halfvarson most sem okozott csalódást: gyönyörű, tömör basszushangja bezengi a teret, Gurnemanzban pedig alaposan kiérlelt alakításnak lehetünk tanúi, egyszerre jelenik meg a figura emberi oldala, a zsörtölődő öregúr, a királyát odaadóan szerető lovag, aki ugyanakkor képes ettől a szférától elemelkedni, és magasatos keretet adni a történéseknek (hiszen

○ THOMAS J. MAYER, ERIC HALFVARSON

○ KOVÁCSHÁZI ISTVÁN, YVONNE NAEF

osztja, akikkel semmi mást nem tud kezdeni. Ezúttal a hat énekesnő, Váradi Zita, Kriszta Kinga, Simon Krisztina, Gál Gabi, Wierdl Eszter és Várhelyi Éva magas színvonalon szólaltatták meg szerepüket.
(Kondor Kata, Operavilág.net)

Wagner a Parsifal talán legnagyobb mondatait az ő szájába adja! (...) Büszkén állapíthatjuk meg, hogy a nemzetközi összehasonlításban a hazai erők is számottevő értéket képviseltek. Már tavaly is rácsodálkozhattunk Kováts-házi István remek Parsifaljára. Az énekes hangja erős és fényes, ám – ami hasonló szerep körben mozgó tenoroknál ritka – mégis megőrizte lírai szépségét, lágyágát, hajlékonyságát. Emellett az a különleges adottsága is megvan, hogy képes hitelesen megjeleníteni Parsifal ártatlanságát, tisztaságát. (...) A mellékszereplők közül elsősorban a viráglányokat kell kiemelni. Úgy tűnik, hogy az Operaház lassan talán szakít azzal a rossz szokásával, hogy a kisebb Wagner-szerepeket olyan énekesekre

○ HORVÁTH ISTVÁN, THOMAS J. MAYER

○ YVONNE NAEF

○ PALERDI ANDRÁS, KISS B. ATILLA, RÁLIK SZILVIA, KÁLMÁNDI MIHÁLY,
VEZÉNYEL: HÉJA DOMONKOS

Az Operaház a koncertszerű megvalósítással elejét vette a dramaturgiai küszködésnek, dalszínházi helyett zenei élményt kínálva, mely több előnnyel is járt. Elsősorban kiderült, hogy a sokat kárhozott akusztikai problémák meghaladhatók és feledtethetők, igaz, ahhoz a zenekart az árok-ból fel, az énekeseket pedig a színpad mélyéről előre kell hozni. Másodsorban nyilvánvalóvá vált, hogy a rezek között is akadnak olyanok, akik a velük összefüggésben nem egy alkalommal megélt művészi hányavetiséget nem vallják magukénak. A nyitány obligát hangszerét megszólaltató Király Tibor intonációs és ritmikai pontosságával, melodikai ábrázolástechnikájával és érzelmi azonosulásával feledtette a szólamtársai által itt és szerte az országban elbaltázott jó néhány előadás gyalázatát. Persze nem tudni, ehhez a szinthez nőtt-e fel a Héja Domonkos dirigálta zenekar, vagy éppen a karmester által megszabott össz-zenei elvárások öltöttek-e testet a trombitaszólóban. Az biztos, hogy az együttesnek és vezetőjének közösen sikerült bizonyítani, hogy Verdi ezen operája minden mellőzése dacára érdemes az alaposabb vizsgálatra – nem véletlenül énekelte a főszerepeket lemezre pl. Sass Sylvia, José Carreras vagy Mario del Monaco –, ahogyan igazolták a hamarosan a zenekar életében komoly szerepet vállaló Pinchas Steinberg állítását is: több rejtőzik az együttesben, mint amit eddig sikerült felszínre hozni. (...) Kálmándi Mihály Stankar, az idős tábornok alakjának sallangoktól mentes, szinte kifogástalan énektechnikai megismerésével az őt egyébként jellemző, a szövegmondást gátló gombócos megszólalásokat is meghaladta, s ezzel magát, a Jorg alakját életre keltő Palerdi Andrással együtt, az este legjobbjává avatta.

(Görömbey G. Szilárd, Fidelio.hu)

Remekbe szabott teljesítményt nyújtott Kálmándi Mihály Stankar szerepében. Nagy indulati kitörésekkel, de a finomabb lelki árnyalatokra is érzékenyen énekelt. Karakteres alakítása kétségtelenül az előadás legjobb teljesítménye volt.

(Péter Zoltán, Kortáronline.hu)

Stiffelio

Az előadás sikerét a karmesteri–zenei teljesítmény alapozta meg, s ez kellemes meglepetés. Nem mintha jelen sorok írója valaha is kétségbe vonta volna Héja Domonkos operakarmesteri képességeit. (...) a zenekari játék összességében lendületesre, szenvedélyesre, olykor kifejezetten karakteresre sikerült. Az előadásnak volt íve, egy percre sem ült le vagy vált unalmassá – s mindez nem kevés. (...) Az ideális szintézist Kálmándi Mihály valósította meg, aki Stankarként ismét biznyságot tett arról, milyen nagyformátumú Verdi-énekes: karakterformálás és énektudás nála elválaszthatatlan egységet alkot. Jorgként Palerdi András keltett figyelmet magas hanganyagával és pontos szerepértelmezésével.

(Bóka Gábor, Operavilág.net)

Kitűnő produkciót nyújtott a Linát megszemélyesítő Rálik Szilvia. Egy Turandotként és Elektraként is kiváló énekesnő persze megfelelő hangiadottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy ezt a szerepet is különösebb erőlködés nélkül megszólaltassa, de Rálik Szilvia nemcsak hangerejének és magabiztos magasságainak, de vokális produkciója árnyaltságának köszönhetően is sikert aratott.

Az este legnagyobb teljesítményét mégsem ő, hanem a Stankart megformáló Kálmándi Mihály nyújtotta. Kitűnő baritonunk ismét biznyságot adta, hogy remek Verdi-énekes: stílusosan, érzelmgazdagon, dúsan zengő hangon szólaltatta meg Stankart. Harmadik felvonásbeli áriájával pedig önmagát is felülmúlta – ez a jelenet az est csúcspontja volt, amely méltán kapta a legnagyobb tapsot.

Az idős tiszteletes, Jorg szerepében fellépő Palerdi András nem először bizonyította, hogy megfelelő énektudással és persze a kellő hangiadottságok birtokában egy kisebb szerepet is hangsúlyossá lehet tenni.

Kevésbé jelentős szerepében jól helyt állt a Rafaelét éneklő fiatal tenor, Boncsér Gergely is.

Már a nyitány precízen megszólaló pizzicatóiból sejteni lehetett, hogy a Héja Domonkos által dirigált zenekar is nagyon felkészült; az este folyamán végig összefogottan, pontosan és karakteresen játszottak.

(Csák Balázs, Operaportál.hu)

○ ALEXANDRU AGACHE, FODOR BEATRIX

A címszerepben a bolgár Kiril Manolov jól kihasználja a szerep által kínált jellem- és helyzetkomikumot. (...) Manolov nemcsak hanggal, hanem színészi szuflával is bírja a jeleneteket. Az üzbég Alik Abdukayumov Ford alakítójaként fájdalmasan szép áriát énekel a megcsalatsáról, amely nemcsak a második felvonás legmegkapóbb része, hanem az egész előadása is. Budai Lívია a tűzrőlpattant Mrs. Quickly megformálójaként marad emlékezetes. Nem választanak rosszul azok a nézők, akik Falstaff és ismerősei társaságában töltik az estéjükét, hiszen érvényes előadást láthat a nagyjéremű az Andrássey úti társulattól. (N. N., Dionüszosz)

A nyolcvanéves Verdi életműve megkoronázásaként remekművet rázott ki a kisujjából, ezért is jó volt megtapasztalni, a zenekar gyönyörűen játszik, s a megbízott fő-zeneigazgató a helyén van a pulpituson. A premier annyira feldobta nézőjét, hogy szívesen maradt az Andrássey úton még balettet nézni. (Tölgyesi Gábor, Magyar Nemzet)

Falstaff

○ KIRIL MANOLOV

○ KIRIL MANOLOV

Az opera csodálatos, sokat méltatott, az egymásra rakódó rétegek összecsengéséből, a folytonosan felmerülő, a zenei memóriát is próbára tévő foszlányok egymásra hatásából kialakuló szöttest az új főzeneigazgató, Halász Péter által dirigált zenekar idézte meg magabiztosan. (...) A dalszínház menedzsmentjét kis híján tébolydába juttató, pont a főpróbán lerokkanó Balczó Péter Fentonja bár mellékszerep, azonban az énekes hangadottságai, muzikalitása és a beszerzett gipszcszima ellenére mutatkozó tartása a karaktert az este főszereplőjévé emelték – nem méltánytalanul. (...) Baráth Emőke meggyőző Nanettának bizonyult, a *Sul fil d'un soffio etesio* előadása a tündérvilágból pillanatokra áttükröződő csoda volt. Fodor Beatrix tökéletesen valósította meg a komponista által a darab pontos előadásmódjához elengedhetetlennek ítélt *accentókat*, vagyis a verbális és zenei hangütés pontosságát. (Görömbey G. Szilárd, Fidelio.hu)

○ GÁBOR GÉZA, BALCZÓ PÉTER, MEGYESI ZOLTÁN, ALIK ABDUKAYUMOV, HORVÁTH ISTVÁN

A Magyar Állami Operaház újabb évszázad múltán azzal az ambícióval tűzte műsorára a Falstaffot, hogy a közelmúlt hónapok viszontagságai után fölzárkózik vele az európai középmezőnybe. A szombati premier után Ókovács Szilveszter társulatának meglehet minden esélye arra, hogy ezt a törekvését siker koronázza. Jeles francia rendezőt hívott vendégül, Arnaud Bernard-t, aki a glóbusz több helyén vitte sikerre ezt az operát, itt Budapesten még tovább csiszolt rajta. A közelmúlt évtizedek modernizáló és gyakran kisiklott kísérletezései után mérsékelte a túlzottan merész eredetiséget, elegánsan finom színpadot teremtett, gyorsan és szellemesen változtatható színhelyekkel, aminek azért van jelentősége, mert a történet sebtében cserélődő képekben játszódnak. Nagy gondja volt a rendezőnek a karakterek árnyalt ábrázolására, művészeinek színészi alakítására is, ami remekül sikerült. Hála a közreműködő nemzetközi gárdának, amely derekasan állta a helyét. A korhely, nőcsábász Sir John-t a bolgár származású Kiril Manolov énekelte, több nemzetközi siker után szellemes jelmezben, rutinos mozgással. Valójában nem az átütő Falstaff, amilyenek a beharangozó hírverés ígérte, de jeles alakítás. Nála karakteresebb volt és bariton hangban is gazdagabb perceket ajándékozott a grúz Alik Abdukayumov, akinek a

főszarvazás ellen pástra lépett férj, Ford szerepében szikrázóbb volt a humora. A férfiak közül az előadásnak fizikailag is hőse volt a Debrecenből indult Balczó Péter, aki ifjú szerelmesként a próbák idején balesetet szenvedett, combig gipszben ugrálta végig a három fölvonást, szép, csábító tenorján küzdött a bájos Nanetta kezének elnyeréséért. A hölgykoszorú honi művésznőkből toborzódott. Egy kivételével, az évtizedes nemzetközi karrierből hazalátogatott Budai Lívია személyében. A művésznő a New York-i Metben Pavarottinak is volt partnernője, a londoni Covent Garden, Bécs és München mezzoszoprán sztárja. Mindvégig elragadó humorral, már-már altba hajló bársonyos hanggal, finoman kidolgozott karakterrel énekelte végig Mrs. Quickly hálás szerepét. (...) A többi tréfás kedvű asszony, Fodor Beatrix Alice-ként, Gál Erika Meg Page alakjában gazdagította a sikert (...) A Falstaff fölújítás külön eseményt kínált a bécsi-zürichi Bernard Haitink mester tanítványaként indult, majd Fischer Ádám asszisztenseként ugyancsak működött Halász Péter új ideiglenes főzeneigazgató karmesteri bemutatkozásával is. A zenekar az ő vezényletével fergeteges tolmácsolta Verdi pazar jókedvét. (...) A budapesti Opera jelképesen új indulása megérdemelte a hálás közönség vastapsát. (Várkonyi Tibor, Népszava)

○ GÁL ERIKA, FODOR BEATRIX, BARÁTH EMŐKE, BUDAI LÍVIA

○ HAJA ZSOLT

○ HORVÁTH ISTVÁN, KIRIL MANOLOV, GÁBOR GÉZA

A címszerepben a holland tenor, Frank van Aken felvonásról felvonásra emelkedő ívű játékkal örvendeztette meg nézőit, hallgatói pedig telt, megfelelő vivőerejű (...) tenorhang tulajdonosát ismerhették meg. Németh Judit Vénuszként hozta imponáló kultúráját és nemzetközi múltjának minden tapasztalatát, intenzív emocionalitású alakítást nyújtva, vokálisan is szép pillanatokkal (...) Walter, Biterolf, Heinrich és Reinmar szólamát (és figuráját) Szappanos Tibor, Egri Sándor, Daróczi Tamás és Cserhalmi Ferenc biztosan uralta.

(Csengeri Kristóf, Fidelio.hu)

○ NÉMETH JUDIT

Tannhäuser

Sümei Eszterről csak a legjobbakat lehet elmondani: kiváló énekesnőnk még a saját művészetéhez mérve is kimagaslót nyújt. Amellett, hogy hangja mindazzal az erővel, szépséggel, könnyedséggel rendelkezik, ami Erzsébet megformálásához kell, csodálatosan kifejezően szólaltatja meg a szerepet: hallhatjuk a fiatal lány könnyed, világos hangszínét, az élete fordulópontján álló nő drámai erejét, és legvégül a csendes lemondást is. Kálmáncsi Mihály hasonlóképpen az este legemlékezetesebb szereplői közé tartozik. Így van ez már az első két felvonásban is, ahol biztos és szép színű baritonja számos örömteli percet okoz, ám a legjelentősebbet természetesen a harmadik felvonásban nyújtja: előadásában a Dal az Esthajnalcsillagról csodálatosan finom és emelkedett lesz, és az egész este legnagyobb perceihez sorolható. (...) jó volt látni egy Tannhäuser-előadást az Operaházban a kiváló énekeseknek, a karmesternek és a zenészeknek köszönhetően.

(Kondor Kata, Operavilág.net)

○ FRANK VAN AKEN

○ SÜMEGI ESZTER, FRANK VAN AKEN

○ SZENT JOHANNA

Schiller-trilógia

○ LUISA MILLER

Az Erkel Színház Verdi-Schiller-trilógiájának utolsó estjét Kolonits Klára címszereplése avatta ünneppé. (...) A címszereplő Kolonits Klára művelte e csodát: egészségesen életerős, tökéletesen kiegyenlített és szépen kiművelt szopránja jószerint a teljes estét beragyogta, s mivel a szólam technikai kivitelezése egy pillanatra sem vált kihívássá az énekesnő számára, így művészi energiáit a kiéneklés helyett mindvégig a kifejezésre összpontosíthatta. Kolonits művészsalkatától az első felvonás naiv és ártatlan leánykája ugyan nyilvánvalóan távolabb áll, mint a harmadik felvonásra a tudásból és a méregből végzetesen nagyot kortyoló Luisa, de ettől még első áriája (*Lo vidi e' l primo palpito*) váltig megejtő üdeséggel hangzott fel. A második és harmadik felvonásban azután mind gazdagabban bontotta ki szólamát és ezzel - végérvényesen felbillentette az előadást.

(László Ferenc, Fidelio.hu)

○ A HARAMIÁK

A Magyar Állami Operaház és a Kolozsvári Magyar Opera koprodukciója

R

epertoár- előadások

Az Operában a Verdi–Wagner–év gerincét természetesen a repertoár-előadások adták. A bemutatókkal együtt a négy teljes Wagner- és a tizenhét Verdi-operát, az összesen 115 előadást 124505 fizető néző látta (a teljes nézőszám ennél lényegesen több). A magas látogatottságban nagy szerepe van a 2013 tavasszal próbaüzemre, november 7-én pedig végleg megnyitott Erkel Színháznak is.

Ha a számokkal játszunk, ki kell hirdetnünk a „győzteseket”. A legtöbben a Traviatán voltak jelen, a tizenhat előadásra összesen 19244-en váltottak jegyet. A legmagasabb nézőszámátlat a Don Carlos négy előadásán volt: egy-egy előadásán átlagosan 1810-en élvezték az újranyitó Erkelben az egyik legnépszerűbb (Verdi-) operát.

Ugyan tudjuk, hogy a zene nem számokból áll, a mennyiség mégis azt tükrözi, hogy Verdit és Wagnert a közönség kedvéért is érdemes játszani. A következő művek hangzottak el a 2012/13-as és a 2013/14-es évadban:

Wagner: A bolygó hollandi – 14 alkalommal
 Wagner: Parsifal – 6
 Wagner: Tannhäuser – 4
 Verdi: Stiffelio – 2 (koncertszerűen, Verdi200 Ritkaságfesztivál)
 Verdi: Simon Boccanegra – 2 (Verdi200 Ritkaságfesztivál)
 Verdi: Macbeth – 2 (Verdi200 Ritkaságfesztivál)
 Verdi: A szicíliai vecsernye – 2 (Verdi200 Ritkaságfesztivál)
 Verdi: A trubadúr – 11
 Verdi: Aida – 12
 Verdi: Az álarcosbál – 1 (a Kolozsvári Magyar Opera vendégjátéka a Primavera13-on)
 Verdi: Don Carlos – 4
 Verdi: Falstaff – 8
 Verdi: Giovanna d'Arco – 1 (Schiller-trilógia)
 Verdi: A haramiák – 1 (Schiller-trilógia)
 Verdi: Luisa Miller – 1 (Schiller-trilógia)
 Verdi: Nabucco – 7
 Verdi: Otello – 11
 Verdi: Rigoletto – 13 (ebből 1 a Szegedi Opera vendégjátéka a Primavera13-on)
 Verdi: Traviata – 16

KOMLÓSI ILDIKÓ

GIACOMO PRESTIA

KÁLMÁNDI MIHÁLY, ALIK ABDUKAYUMOV

CARLOS ALMAGUER, ROST ANDREA

LEO NUCCI, IVAN MAGRI

2012 októbere és 2013 december eleje között az Opera Verdi- és Wagner-produkcióiban kerek ötven előadásra lépett fel vendégművész (csak a teljes operaelőadásokat számolva). A szezon végéig a tervek szerint a két szerző operáinak további 18 előadásán fognak külföldi sztárok szerepelni. A következő vendégművészekkel találkozhat(ott) a magyar közönség:

Alejandro Marco Buhrmester (Amfortas | *Parsifal*, 3 alkalommal, 2014)
Alexandru Agache (Macbeth | *Macbeth*, 2; Falstaff | *Falstaff*, 1)
Alik Abdukayumov (Paolo Albioni | *Simon Boccanegra*, 2; Ford | *Falstaff*, 5)
Andrey Dunaev (herceg | *Rigoletto*, 1)
Carlos Almaguer (Rigoletto | *Rigoletto*, 1)
Corey Bix (Georg | *A bolygó hollandi*, 3)
Eric Halfvarson (Gurnemanz | *Parsifal*, 2)
Francesco De Muro (herceg | *Rigoletto*, 3)
Gaston Rivero (Don Carlos | *Don Carlos*, 2)
Georgina von Benza (Erzsébet | *Don Carlos*, 2)
Giacomo Prestia (Fiesco | *Simon Boccanegra*, 2)
Heiko Trinsinger (Amfortas | *Parsifal*, 2)
Ivan Magri (herceg | *Rigoletto*, 4)
Jeong-Won Lee (Radames | *Aida*, 2, 2014; Manrico | *A trubadúr*, 3, 2014)
Julian Kovatchev (karmester | *Otello*, 5)
Kirill Manolov (Falstaff | *Falstaff*, 7)
Leo Nucci (Rigoletto | *Rigoletto*, 2)
Marius Vlad (Otello | *Otello*, 2)
Matti Salminen (Gurnemanz | *Parsifal*, 3, 2014)
Mikhail Agafonov (Otello | *Otello*, 2; Manrico | *A trubadúr*, 3, 2014)
Moshe Atzmon (karmester | *Nabucco*, 2)
Paata Burchuladze (Procida | *A szicíliai vecsernye*, 2)
Pinchas Steinberg (karmester | *Parsifal*, 3, 2014)
Ralf Weikert (karmester | *A bolygó hollandi*, 7)
Renzo Zulian (Manrico | *A trubadúr*, 4)
Stefan Soltész (karmester | *Parsifal*, 2)
Thomas Gazell (Hollandi | *A bolygó hollandi*, 4)
Thomas Piffka (Georg | *A bolygó hollandi*, 3, 2014)
Venera Gimadieva (Traviata | *Traviata*, 2; Gilda | *Rigoletto*, 3)
Yvonne Naef (Kundry | *Parsifal*, 2)

FRIED PÉTER, GASTON RIVERO

○ VENERA GIMADIEVA,
ANDREI DUNAEV

○ FEKETE ATTILA, PAATA BURCHULADZE

○ PMARIUS VLAD

○ PMARIUS VLAD

○ ALEXANDRU AGACHE

○ KELEMEN ZOLTÁN, LÁSZLÓ BOLDIZSÁR

○ SÜMEGI ESZTER, RANZO ZULIAN

Az Opera japán turnéján Irina Dubrovskaya, Dimitra Theodossiou, Eva Mei és Pasztircsák Polina lépett fel vendégművészként a *Traviata* tizenkét előadásán. A kínai turnén Ivan Magri (Rigoletto), Elena Gorshunova (Gilda), Jeong-Won Lee (Manrico, Radames) és Mario Zhang (Radames) működött közre az *Aida*, a *Rigoletto* és *A trubadúr* előadásain.

A produkciónak zömét azonban dalszínházunk művészei énekelték – szinte nincs is olyan tagja a társulatnak, aki valamelyik Verdi- vagy Wagner-opera-ban ne lépett volna fel a kettős bicentenárium során.

Különleges események

VERDI WAGNER

alkalmából

FODOR BEATRIX

SÜMEGI ESZTER

KOLONITS KLÁRA

Különleges események

○ BARBARA FRITTOLO

○ ARNOLD RUTKOWSKI

Évfordulót ünnepelni tudni kell. Nem csupán kereskedelmi lehetőség rejlik benne: egy-egy kerek születésnap kiváló alkalom arra, hogy az adott szerzőre (Verdi és Wagner esetében pedig az opera egész műfajára) felhívja a figyelmet.

De fogalmazhatunk másképp is: ha egy zeneszerző születésének évfordulóját úgy ünnepeljük meg, hogy csupán műveiket játsszuk, abból csak a szerzők és a műfaj meglévő kedvelői profitálnak. Vagyis elszalasztottuk annak lehetőségét, hogy az ünnepelés kapcsán ajtót nyissunk és becsalogassuk azokat, akik eddig nem tartoztak az operarajongók táborába. Az Opera filozófiája pedig éppen az, hogy minél többek figyelmét hívja fel arra az összművészeti élményre, melyet csak az opera képes nyújtani. A Verdi–Wagner-év különleges produkciói ezt a célt szolgálták.

Az évfordulós megemlékezés már 2012-ben megkezdődött. Október 29-én és 30-án hangzott el Verdi *Requiemje*, előbb Rost Andreával, utóbb Sümegi Eszterrel a szoprán szólóban.

Az április 6-i Verdi-maraton a Budapesti Tavaszi Fesztivállal együttműködésben jött létre. Délután négykor az Operaház Székely Bertalan termében az ingyencsek számára Ókovács Szilveszter és Batta András moderálásában hangzott el Verdi *Vonósnégyese*, szerelmeslevél-részletek kíséretében. 18 órakor kezdődött a *Rigoletto*, Rost Andrea és Carlos Almaguer közreműködésével. Az eseményhez kapcsolódott a Magyar Postával együttműködésben egy Verdi- és egy Wagner-hangosbélyeg megjelentetése márciusban. Az Orosz István Kossuth-díjas grafikusművész által tervezett bélyegeken – most először – úgynevezett QR-kód is megtalálható, melynek segítségével az Opera honlapján elhelyezett hangzó és szöveges bicentenáriumi anyagokat lehetett elérni az okostelefonokon keresztül.

A Wagner-év első különleges eseményének május 22-én az egyelőre próbaüzemét élő Erkel Színház adott helyet. A *Tannhäuser*, a *Lohengrin*, a *Trisztán és Izolda*, a *Walkür* és *Az istenek alkonya* részleteiből összeállított műsorban Németh Judit, Sümegi Eszter, Bándi János, Temesi Mária, Perencz Béla, Kovácsházi István és Szegedi Csaba énekelt, a *Concerto Budapestet* Kovács János vezényelte.

A kevésbé hagyományos Wagner200-maratonra az évadnyitány előtt egy héttel, szeptember 14-én került sor. Ennek már a – szó szerinti – sajtóbe-melegítése is különleges eseménynek bizonyult szeptember 4-én: a Budapesti Olimpiai Központ Jégszínházának boksztérmeiben számos meglepetés fogadta a sajtó képviselőit. A szeptember 14-i maraton szintén a sport jegyében zajlott. Napközben az Opera köré „szigetelődött” akadályversenyen és kézműves foglalkozásokon ki-ki megtalálhatta a magához illő tevékenységet – a gyerekek pl. Wotan dárdájával lőhettek sárkányra és gyűrűzhettek sellőt csokiért, míg a Házban kiállítás-megnyitó, felolvasó-délután, kamarakoncert és *A bolygó hollandi* filmvetítése készítette elő az estét, amikor könnyebb (WalkürRock zenekar) és divatbemutatóval színesített, „komolyabb” szabadtéri koncertet élvezhetett a Nagyérdemű, a kifutón és a színpadon sportolók és művészek működtek közre a látványolimpián.

Az október 10-i, Káel Csaba által rendezett Verdi-ünnep egy-egy részlet erejéig időrendben tallózta Verdi összes operáját, a legelső, *Oberto-nyitánytól* az életművet záró *Falstaff-fűgáig*. 53 esztendő 26 opusza sűrűsödött egyetlen estébe Magyarország legjobb operaénekesének előadásában. Huszonkét karmester állt dobogóra egyetlen estén. Az egyetlen külföldi vendégművész, Barbara Frittoli három áriával állt színpadra olyan hazai nagyságok mellett, mint Sümegi Eszter, Bretz Gábor, Fekete Attila és Kálmándi Mihály. Az előadás előtt 18 órától a *Musica e parole*-extra keretében az Opera művészei Verdi *e-mall vonósnégyesét* játszották a Székely Bertalan teremben. A művészek fellépti díjának megfelelő összeget az Opera befizeti abba a segélyalapba,

○ JONAS KAUFMANN, MARTON ÉVA

amelyet idős tagjai számára tart fenn – Verdi szociális érzékenységére is emlékezve.

Október 12-én, a *Sempre libera*-sorozat karcagi előadása aratott nagy sikert. Ezúttal is négy énekes (Fodor Beatrix, Wiedemann Bernadett, László Boldizsár és Palerdi András) és egy zongorakísérő (Haradz Miklós) szerepelt a dramatikus Verdi-gálán, melyet Mátyik Albert rendezett.

Október 22-én az Erkel is beszállt a ringbe, ezúttal Verdiébe, ha szabad képzavarral élni. Az egész napos programsorozatban részletek hangzottak el Verdi és librettistája, Boito levelezéséből, majd ismét megszólalt a *Vonósnégyes*. Ezután hangfelvételekről Verdi-ritkaságok szóltak, hogy aztán ismét az élő zenének – Wiedemann Bernadett és Fodor Beatrix dalválogatásának – adják át a terepet. Krasznai Gáspár előadása Verdi zenéjének

forrásait elemezte, este pedig sor került a jótékonyági Verdi-gálára, mely egyben az Erkel Színház függönybúcsúztatója is volt, s melyen a hazai sztárok mellett a főszerepet Arnold Rutkowski, a lengyel tenorista vitte, nagy sikerrel.

A Verdi–Wagner-év utolsó különleges eseményeként november 15-én a *Parsifal* pesti bemutatójának centenáriuma emlékeztünk az akkori karmester, Reiner Frigyes halálának ötvenedik évfordulóján. Wagner végrendeletének értelmében 1913. december 31-ig kizárólag Bayreuthban volt szabad előadni a *Parsifal*-t. A moratórium lejártának másnapján a Népopera-ban került sor a magyar bemutatóra, az akkor huszonöt éves Reiner Frigyes vezényletével. A november 15-i esten a *Parsifal* és *Az istenek alkonya* részletei mellett megszólalt a ritkán hallható, 1835-ben keletkezett *Columbus-nyitány* is.

Dalban, táncban

A bicentenáriumhoz kapcsolódik a balettegyüttes *Öt tánc* című produkciójának *Duett* című tétele, melynek zenéje nem más, mint *Izolda szerelmi halála* a *Trisztán és Izoldából*. Az ének- és zenekari művészek pedig különféle kamaraprodukciókban járultak hozzá a Wagner- és Verdi-év színvonalának emeléséhez.

Az *Öt tánc* az Erkel Színház tavaszi-nyári „kisszezonjának” egyik legnagyobb sikere volt, a Magyar Nemzeti Balett bizonyította, hogy a klasszikus elemekre épülő modern balett sem áll távol tőle. A Wayne Eagling koreográfiájára (1995) épülő *Duett* épp a klasszikus és a modern határán jeleníti meg a férfi és a nő drámáját. A Solymosi Tamás által betanított jelenet kilencszer aratott sikert az Erkelben május-júniusban, illetve június 16-án szerepelt a Marton Éva 70. születésnapjára rendezett gála műsorán.

◉ FELMÉRY LILI, APÁTI BENCE

◉ BAKÓ MÁTÉ, RADINYA DACE

◉ FELMÉRY LILI, APÁTI BENCE, SZABÓKI TÜNDE

A Musica e parole-sorozat 2013. október 6-i estjén Verdi *e-moll* vonósnégyese, a *Lombardok*ban szereplő hegedűszóló, Verdi-Bassi *Rigoletto-fantáziája* mellett az olasz szerző dalai szólaltak meg. Danyilova Galina, Beke Ágnes (hegedű), Molnár Antal (mélyhegedű), Bartos Csaba (gordonka), Várnai Beáta (klarinét), Wiedemann Bernadett (ének) és Dallos Erika (zongora) tolmácsolásában.

○ BOGÁNYI GERGELY

○ MARTON ÉVA

○ MARTON ÉVA

○ KÁLMÁNDI MIHÁLY

○ GÁL ERIKA, FEKETE ATTILA

A Liszt Ferenc születésnapjára rendezett, immár hagyományos, Zongoráriák elnevezésű, jótekonysági est idei főszereplője Bogányi Gergely volt, aki többek közt Liszt Verdi- és Wagner-átiratait adta elő, illetve a közreműködő énekesekkel (Kálmándi Mihály, Fekete Attila, Gál Erika, Szemere Zita) a *Rigoletto* híres kvartettjét október 21-én.

Szeptember 16–20. között zajlott Marton Éva mesterkurzusa a Székely Bertalan teremben. A Dalszínház utcai dalestek-sorozatban lapzártánk után, december 14-én kerül sor Wiedemann Bernadett Wagner-dalestjére.

Ének-zenei nyár

Júniusban még javában tartott a szezon, majd kitért a nyár, de ez nem akadályozta meg az Opera ének- és zenekarát, hogy kicsit kiszakadjon a napi rutinból, s nem a megszokott helyszíneken vagy szerepkörökben is bemutassa tudása legjavát.

A zenekar vendégjátékkal kezdte a nyarat: a Művészetek Palotája hagyományos Budapesti Wagner-napok című sorozatának részeként kétszer (június 9-én és 16-án) hangzott el a *Lohengrin*, melynek közreműködője a Magyar Állami Operaház Zenekara. A világszínvonalú produkció kritikái évről évre kiemelik a zenekar nagyszerű teljesítményét.

A nyári szünet sem jelentett tétlenséget: a zenekar – a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara „márkanévvel” – július 10-én Bad-Kissingenben adott gálaestet, melyen Wagner két művéből – *A walkürből* és a *Lohengrinből* –, valamint Puccini *Tosca*jából és Dvořák *Rusalká*jából csendültek fel részletek, Klaus Florian Vogt és Ricarda Merbeth közreműködésével, Johan Arnell vezényletével.

Itthon az OperaFüred elnevezésű rendezvényen a balatonfüredi nyaralóközönség hallhatott két könnyeden komoly Verdi–Wagner-estet: július 18-án az énekar, 19-én a zenekar remekelt. A nyár végén, augusztus 25-én pedig januári premierünk, *A bolygó hollandi* felvételének vetítésére került sor.

○ Fotó: Művészetek Palotája - Budapest, Pátó Zsuzsa

Verdi

a Távols-Keleten

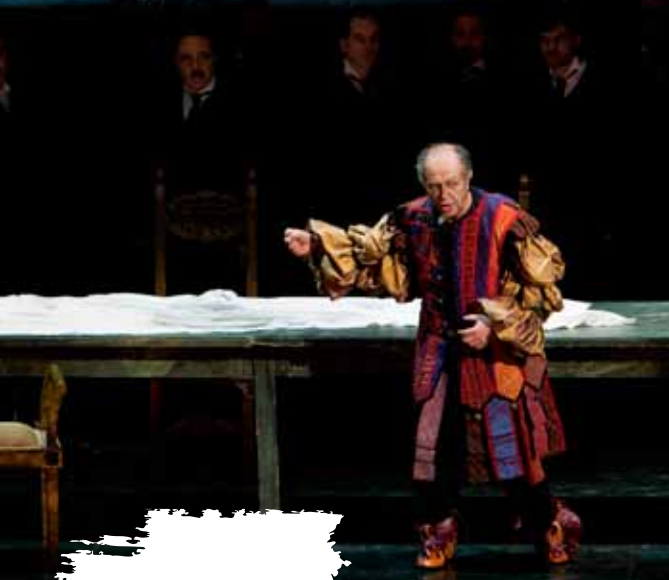
Az Opera a nyáron Japánban és Kínában népszerűsítette Verdit és az opera műfaját. Június 15. és július 3. között tizenhárom japán városban tizenhatszor került színre a *Traviata* Kovács János és Héja Domonkos zenei irányításával. Július 7-étől 20-áig Kína következett, a lenyűgöző, modern Tienccsini Nagyszínház Verdi-minifesztiválja. A turné egy részében a társulattal tartó főigazgató, Ókovács Szilveszter blogot írt, most ebből idézünk.

(...) a gép pontos, magyar idő szerint hajnali kettőkor érzük el a japáni reggelt. Alvás nem volt, de igazából sikerre számjzok úgyis. Kétszáz éve született Verdi és Wagner (továbbá a Purcell óta százéveket csak kínlódo Anglia másik nagy szerzője, Benjamin Britten meg épp százéves lennel), úgyhogy ez az esztendő nagy lehetőség az opera műfajának egyes helyeken a terjeszkedésre, máshol legalább a nézőkért vívott harc állásainak megszilárdítására. Mi is Verdit hoztunk Japánba: a *Traviatát*. Kipróbált előadás, Békés András rendezése évtizedek óta nem tud lekerülni a műsorról. Eszköztelen, szinte díszletlen is, az érzelmekre és a történetre koncentrálnak: ma ezért főleg korszerűnek hat. Jó lesz ezt a *Traviatát* a hatalmas japán színházak egyikében játszani ma este, habár háromórnyi Shinkanzen-vonatozással érte el a helyszínt a társaság.
Tokió, 2013. június 19.

Popolo di Pekino! Így indítja a *Turandotot* a császár mandarinja: mi nem tettünk ilyen felhívást, amikor kikászálódunk a repülőből. (...) Peking népét már csak azért se szólólgassuk, mert nem ott játszunk. Habár tavaly ilyenkor a főváros NCPA (National Center of Performing Arts) nevű ezüst tojásában alapoztuk meg a mostani utat, igazából Tienccsin a cél. Nem holmi kisváros ez, habár a gépen mellettem nyomorgó pekingi srác nem győzött eléggé lenézően beszélni a „csak” nyolcmillió városról, miközben az övé már a 26-ot is elhagyta az agglomerációval együtt... Istenem, tehát a 9 különböző csoportban, 3 különböző útvonalon és 2 napon át érkező 105 magyar a háromórás buszúttal olyan településre ér el, amely vidéki város, de környező területeivel együtt Magyarország teljes lélekszámát jelenti...

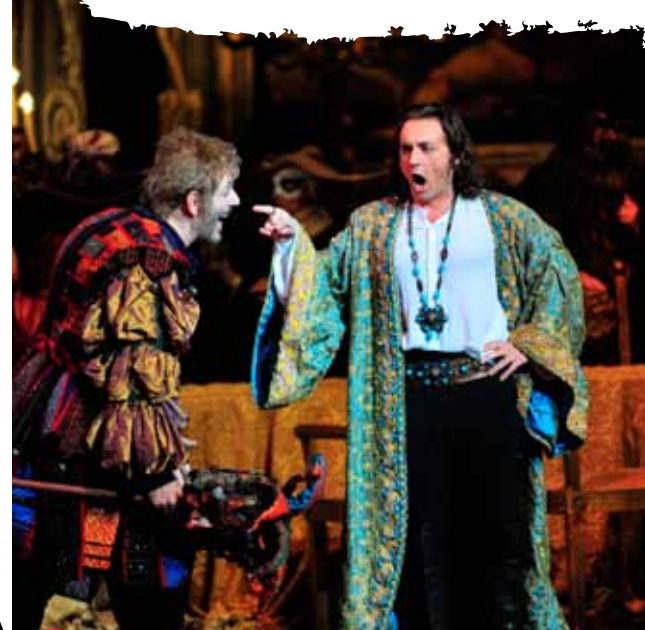
Szinte rögtön irány a vadonatúj központ, amelybe a Müpa kétszer beleférne. Itt operaház és koncertterem is működik, németek építették, s ha már ott voltak, egy szökőkút-különlegességgel tarkított tavat is odarittyentettek elé. Ma délután itt Beethoven-koncert lesz, kérem: a rezidens zenekar élén Muhai Tang zeneigazgató a *Hegedűversenyt* dirigálja, majd a *Kilencedik szimfóniára* csatlakozik a Magyar Állami Operaház énekkara és négy szolista, akik majd abban a három Verdi-műben (*Rigoletto*, *Trubadúr*, *Aida*) is fellépnek, amely az út fő célját, a mini-Verdi-fesztivált jelenti. A terem nem a szokásos cipősdoboz, hanem sokszögű, a színpad viszonylag közepén, mellette és mögötte is lehet ülni, amolyan amszterdami érzés. És nagyon jól szól.

Tienccsin, Kína, 2013. július 7.

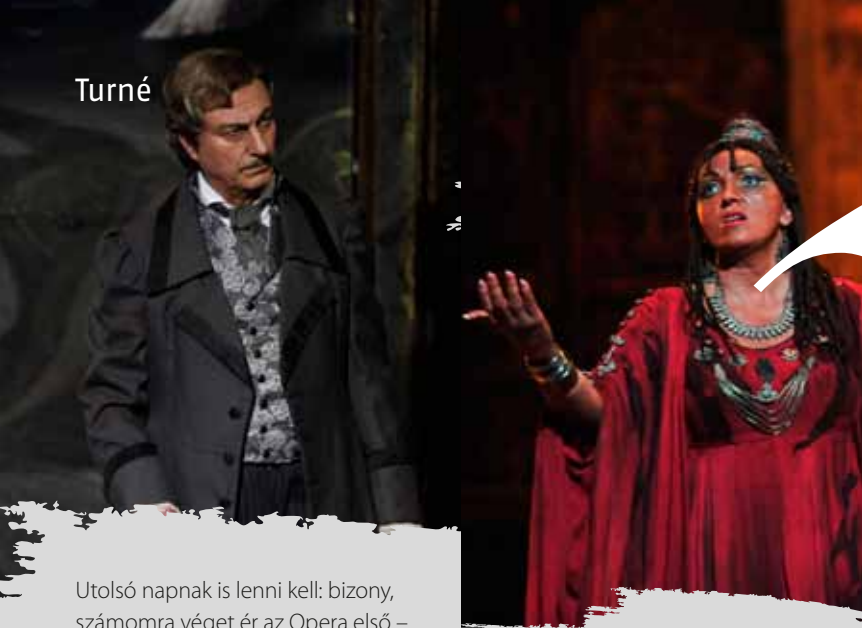
(...) elromlott a színpad liftje, így dönteni kell, esetleg koncertszerűen megy-e le *A trubadúr*, vagy ha nem, hogy készül el a főpróbára a monumentális *Aida*-díszlet? Ilyenkor Bátor Tamás mindenkinél gyorsabban látja át a helyzetet: dehogyan lesz koncertszerű, ha egyszer idehajóztuk a díszletet! Az *Aida* pedig majd elkészül a másik próbára, a zenei javításokat attól még meg lehet oldani. Díszletet el nem hagyunk: a kínaiak még tartják azt a régi, kedves szokást, hogy megünneplik, ha szépet látnak a felhúzott függöny mögött. A *Rigoletto* első orgia-képe tapsos díszlet Tiencsinben.

Dinamikusan változik a művészcsapat is: Sümegi Eszter és Wiedemann Bernadett már két napja megjöttek, szól a voce, öröm hallgatni. Holnap érkezik az *Aidák* karmestere, Héja Domonkos. Káldi Kiss Andris pedig ma reggel hazautazott, ahogy az orosz vendégszoprán, Jelena Gorsunova is befejezte, a kínaiak kedvence, Ivan Magri pedig már tegnap este távozott. Ivan remek fickó: ahogy előadás után állunk a folyosón, valahonnan messziről egy nápolyi dal szól. Úgy cseng az a tenor, akként hirdeti az elpusztíthatatlan életörömöt, ahogy Verdi a Herceg reminiscenciáját megkomponálta a harmadik felvonás végén, amikor nem tudni pontosan, kit rejt a bizonyos zsák. Akkor a döbbsent Rigoletto hallgatja a színpalak mögül szűrődő dalt, most mi. Mondom én, hogy az opera nem távoli szimbolika, hanem absztrahált valóság! *Tiencsin, Kína, 2013. július 12.*

Tiencsin & Kína

Utolsó napnak is lenni kell: bizony, számomra véget ér az Opera első – operaelőadásokra kihagyozott – kínai túrája. (Ezzel teszem helyre az első napi apróságot, hisz valóban, az intézmény táncegyüttese, a Magyar Nemzeti Balett járt már erre.) A ma esti *Trubadúr* szép eseménye volt a tiencsini Verdi-minifestívnél: remek énekes teljesítmények jellemezték. Sümegi Eszter általában is kiváló formát hozott, de főleg káprázatosat énekelt a „Mennyei királyné asszonya” kezdettel elhíresült áriában, Wiedemann Betti drámai erejű Azucenája, Kálmándi Misi nemes eleganciájú és döbbenetű Lunája ugyanúgy emlékezetes marad. Bódi Mariann telt éneklése súlyt adott Inez szerepének, Palerdi Andris pedig remekül rajzolta meg a tragédia előzményét magyarul szóló prólóg kontúrjait. Lee Jong-Won, a magyar közönség tizenkét éve kedvenc Kalafja nem fogott ki makulátlan napot, de a Manrico-szólam

legfontosabb pillanatai fényesre és hatalmasra sikerültek. Héja Domonkos hívta fel arra a figyelmem, milyen remek keze van Muhai Tangnak, azt pedig magam is észleltem, hogy a kínai zenekar tényleg folyamatosan javul: ma játszottak eddig magasan a legjobban. A mi Operánk énekkara szintén nagy terheket vállalt, hisz itt, a távolban még több figyelem, még több színpadi munka kell, miközben a létszám igencsak korlátos, tehát hatalmasat kell énekelni is. A Cigánykórus erőteljesre, a nők szakrális kara kifejezetten szépre és tisztára sikerült, a Pesten már nagyon megszokott díszlet pedig kifejezetten meghökkentő és illőn fájdalmas volt a kínai szuperszínpadon. Úgyhogy abszolúte hatásos! Apropó, színpad. A magyar műszakos kollégák ma megmutatták ezt a fantasztikus, vadonatúj üzemrészt. Az egyébként sem kicsi színpaddal azonos méretű oldalszínpadok jobbra és balra ipari terheket vinni képes csúszó darukkal („futómacska”) ékesek, és akkora a hátsó színpad, hogy – ha úgynevezett „kocsi” lenne, tehát kerekkel szerelt – az egész *Trubadúr*-díszletet kétszer hátraguríthatnák. És ott is intelligens lámpák tucatjai a 12 süllyedőszektor („utca”) felett,

számtalan „csapda”, a zsinórpaddásba felhúzza egy teljes hátfal (!) méretű ledlap, függesztve kispolszki nagyságú projektor. A fénypultban 1400 modul vezérelhető, odahaza vagy 80-at használunk... Talán itt abbahagynám. Sosem lesz ennyi helyünk az Andrásy úton, ahhoz le kéne rombolni a fél kerületet – de a technikai fejlesztést nem adhatjuk fel. Én pedig búcsúzom – a többiek maradnak. Egy ma déli ünnepi ebéden megint tovább szőttük a jövő szálait Bátor Tamással, és ezek a szálak újra ide vezethetnek, Kína, a kontinensnyi ország négy nagyvárosának egyikébe. Holnapról viszont erős *Aida*-próbák: mostantól csak ez számít. Úgyhogy maradjon végszóként a címszereplő áriájának kezdősora. „*Ritorna vincitor!*” azaz „Térj vissza győztesen!” Ámen.
Tiencsin, Kína, 2013. július 14.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

OPERA

	2012. október 29., 30.	Requiem Verdi
	2012. november 14., 16., 18., 20., 22., 25., 2013. november 13., 15., 17., 27., 30.	Otello Verdi
	2012. november 21., 23., 25., 28., december 21., 23.	Rigoletto Verdi
	2012. december 6., 11., 15., 16., 22., 27., 2013. január 5., szeptember 22., 26., október 13., 18., 20., 24., 27., november 3., 5.	Traviata Verdi
	2012. december 31.	A walkür – részletek Wagner
	2013. január 18., 19., 20., 22., 23., 25., 27., február 2., 2014. március 26., 28., 30., április 1., 3., 5.	A bolygó hollandi Wagner
	2013. január 24., 26., 29., 31., február 2., 9.	A trubadúr Verdi
	2013. március 26., 29., április 1., 2014. április 16., 18., 21.	Parsifal Wagner
	2013. április 6.	Verdi-maraton Verdi
	2013. április 8., június 1.	Stiffelio Verdi
	2013. május 25., 28.	Macbeth Verdi
	2013. május 26., 30.	A szicíliai vecsernye Verdi
	2013. május 29., 31.	Simon Boccanegra Verdi
	2013. június 16. (Marton70)	Operarészletek Wagner, Verdi
	2013. szeptember 14.	Wagner-maraton Verdi
	22013. szeptember 16–20.	Marton Éva mesterkurzusa Wagner
	2013. szeptember 21., 24., 27., 29., október 1., 3., 5., 8.	Falstaff Verdi
	2013. október 6. (Musica e parole)	Kamaraművek Verdi
	2013. október 9., 13., 16., 19.	Tannhäuser Wagner
	2013. október 10.	Verdi200 Verdi
	2013. október 21. (Zongoraáriák)	Parafrázisok, operarészletek Verdi-Liszt, Wagner-Liszt
	2013. december 14. (Dalszínház utcai dalestek)	Dalok Wagner

ERKEL

	2013. március 25. (Primavera13., Szegedi Operaház)	Rigoletto Verdi
	2013. március 27. (Primavera13., Kolozsvári Magyar Opera)	Az álarcosbál Verdi
	2013. április 11., 12., 13., 14.	Don Carlos Verdi
	2013. április 18., 20., 21., 24., 2014. január 9., 10., 11., 12., 14., 16., 17., 19.	Aida Verdi
	2013. április 30., május 2., 4., 7., 9., 2014. május 11.	A trubadúr Verdi
	2013. május 22.	Wagner200-gála Wagner
	2013. május 24., 25., 26., 27., 29., 30., 31., június 1., 2.	Duett Wagner–Eagling (balett)
	2013. október 20.	Verdi-gála Verdi
	2013. november 13., 17., 19., 22., 24., december 5., 7.	Rigoletto Verdi
	2013. november 15.	Misztikus koncert Wagner (zenekari est)
	2013. november 29.	Giovanna d'Arco Verdi
	2013. november 30.	A haramiák Verdi
	2013. december 1.	Luisa Miller Verdi
	2013. december 14., 19., 21., 26., 28., 2014. január 2., 5.	Nabucco Verdi

ERKEL
SZÍNHÁZ
THEATRE

VERDI - WAGNER 200

HUNGARIAN STATE OPERA

VERDI200 Stiffelio 2013. IV. 08., VI 01. | Májusünnap, Verdi200 Ritkaságfesztivál 2013. V. 05. – VI. 01. | Falstaff 2013. IX. 19., 21., 24., 27., 29., X. 1., 3., 5., 8. | Verdi200 ünnepi jótékonyági operagála 2013. X. 10., XI 20. | Schiller-trilógia 2013. XI. 29., 30., XII. 01.
WAGNER200 A bolygó hollandi 2013 I. 18., 19., 20., 22., 23., 25., 27. | Parsifal 2013. III. 29., IV. 1. | Tannhäuser 2013. X. 9., 13., 16., 19.
Wagner200-maraton 2013. IX. 14. | **WAGNER200** és **REINER50**, Walkür és Parsifal 2013. XI. 15.